

Factors Effecting Elderly Capacity in Saving of the Working-Aged Population in Mueang District, Phitsanulok Province

Suthep Khammek^{1*} and Krittima Intagoon¹

¹ Pibulsongkarm Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Suthep.khammek@gmail.com

ABSTRACT

This article aimed to study factors affecting the saving ability for the working-age population. The used study population aged 30-59 years living in Amphoe Muang, Phitsanulok Province. The sample size is 398 persons and target population are the group of are working in the unsecured occupation. The data were analyzed by means of descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics by analyzing the binary logistic regression model. The findings from this study revealed that The factors affecting the saving ability for the working-age population include marital status, occupation, poverty, debt are determining factor to be able of saving for old age of the working-age population statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Capacity in Saving, Elderly, Working-Aged Population

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงาน ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

สุเทพ คำเมฆ^{1*} และ กฤติมา อินทะกุล¹

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Suthep.khammek@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงาน โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้ เป็นประชากรวัยทำงาน อายุระหว่าง 30-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 398 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานด้วยการด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติกแบบ 2 กลุ่ม (Binary logistic regression) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ ได้แก่ สถานภาพสมรส การประกอบอาชีพเสริม ความยากจน การมีหนี้สิน เป็นปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความสามารถในการออม, วัยสูงอายุ, ประชากรวัยทำงาน

© 2024 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงทางประชากรอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางประชากรของประเทศไทยแล้วนั้นก็จะพบว่าเป็นไปตามรูปแบบของทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านประชากร พบว่าประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยในปี 2558 มีผู้สูงอายุร้อยละ 14.2 และอีกไม่กี่ปีข้างหน้าคาดว่าจะในปี 2568 จะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.8 และคาดว่าจะในอีก 20 ปีข้างหน้า หรือ ปี พ.ศ. 2578 จะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25 ซึ่งจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มขั้น และเมื่อระยะเวลาล่วงผ่านมาจนถึงในปัจจุบันนี้ จากการเปลี่ยนผ่านทางประชากร เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงทางประชากรในประเทศไทย จะพบว่าในปี พ.ศ. 2506 จนถึงปี พ.ศ.2526 นั้นประเทศไทยมีจำนวนเด็กเกิดในช่วงระยะเวลานี้ในแต่ละปีเกินกว่า 1 ล้านคนคนที่เกิดในระยเวลานั้นจึงถูกเรียกขานว่าเป็น “ประชากรรุ่นเกิดล้าน” เป็นช่วงที่มีอัตราการเกิดของคนในช่วงนั้นสูงมาก (ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และ ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2561) และเมื่อระยะเวลาล่วงผ่านมาจนถึงในปัจจุบันนี้ พบว่าประชากรในรุ่นเกิดล้านนั้นเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมาก และในระยะเวลาอีกไม่กี่ปีข้างหน้าประชากรกลุ่มนี้จะมีอายุมากขึ้น จะทำให้ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพกายของผู้สูงอายุ วัฒนธรรมและสังคมที่กระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ สภาวะอารมณ์และจิตใจเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ฯลฯ

ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุเมื่อไม่สามารถทำงานได้ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และปัจจุบันนี้พบว่าอายุขัยเฉลี่ยของประชากรมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทำให้ระยะเวลาการดำรงชีวิตในช่วงวัยสูงอายุของพวกเขาเพิ่มขึ้น เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุโดยส่วนมากผู้สูงอายุก็จะไม่ได้ทำงาน และไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ แต่ในขณะเดียวกันค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันยังต้องมีตามปกติ การออมเพื่อวัยสูงอายุจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าจะสามารถช่วยให้ประชากรสูงอายุมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีได้ (ชลธิชา วิชาวันรัตน์, 2552)

ปัจจุบันระบบการออมในประเทศไทยนั้นได้มีการดำเนินการตามธนาคารโลก แบ่งออกเป็น 1) การออมแบบบังคับตามกฎหมายที่รัฐบาลกำหนด ได้แก่ กองทุนประกันสังคม และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ 2) การออมแบบสมัครใจ ได้แก่ การออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนระยะยาว และการออมสะสมทรัพย์แบบเงินได้

ประจำ ซึ่งการออมนี้เป็นการออมเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ที่หลังเกษียณอายุเพื่อให้มีรายได้สำหรับดำรงชีพในยามชราภาพ (อนพัทธ์ หนองคู และพรพรรณ นันทแพทย์, 2559)

จากสถานการณ์จำนวนผู้สูงอายุที่มากขึ้นทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างประชากรของประเทศ คือ ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ระดับหนี้ภาคครัวเรือนได้สูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยจากข้อมูลการสำรวจหนี้ครัวเรือนไทยปี 2560 พบว่า ปัจจุบันครัวเรือนไทยกว่า 91.1% ยังคงมีหนี้สินอยู่ และมีเพียง 8.9% ที่ไม่มีหนี้สิน โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อการใช้จ่ายทั่วไป 32.4% รองลงมา 30.5% เป็นหนี้เพื่อซื้อทรัพย์สิน (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2562) และบวกกับการออมในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากการออมของครัวเรือนแล้วพบว่าในปี 2562 มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนอยู่ที่ 20,742.12 บาทต่อครัวเรือน และในปี 2563 มีค่าใช้จ่ายครัวเรือน 21,346 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งพบว่าค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น สถานการณ์การออมภายในประเทศจึงน่าจะอ้อมได้ลดลง จากข้อมูลการสำรวจการออมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุไทยมีอัตราการออมที่ต่ำมาก โดยประมาณร้อยละ 65 ของผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปไม่มีเงินออมเลย สะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุไทยยังไม่มี ความมั่นคงทางด้านรายได้ในช่วงหลังวัยเกษียณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานนอกระบบ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ซึ่งสะท้อนว่าประเทศไทยเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุน้อยมาก หรือไม่เตรียมเลย โดยมีการเตรียมความพร้อมไม่ถึง 30% จึงเป็นความท้าทายอย่างมากของประเทศ ในการรับมือกับสังคมสูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น การวางแผนทางการเงินด้วยการออม จึงเป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อเตรียมพร้อมสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับสังคมได้ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าเปลี่ยนจากคำว่า “ภาระ” เป็น “พลัง” ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในบั้นปลายชีวิตทั้งกายและใจ

ด้วยข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการออมเพื่อสูงอายุเป็นประเด็นที่น่าสนใจ และสมควรดำเนินการศึกษา โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยและความสามารถในการออมของประชากรที่เป็นการออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามสูงอายุ ประชากรที่จะใช้ในการศึกษาเรื่องการออมนี้จึงควรเป็นกลุ่มประชากรที่ยังสามารถออมได้ ซึ่งก็คือกลุ่มประชากรวัยทำงาน เพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้นำไปใช้กำหนดนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการวางแผนและเก็บออมเพื่อวัยสูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงานในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชากรวัยทำงานตอนกลาง (อายุ 30-44 ปี) และวัยทำงานตอนปลาย (อายุ 45-59 ปี) ที่ประกอบอาชีพที่ไม่มีหลักประกันทางสังคม ได้แก่ กลุ่มคนที่ไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน กลุ่มเกษตรกร/ปศุสัตว์/ประมง กลุ่มค้าขาย กลุ่มรับจ้างทั่วไป และกลุ่มอาชีพอื่นๆ อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก การกำหนดขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) จะได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 398 คน

ในการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้วิธีการ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ได้แก่ ประชากรวัยทำงานตอนกลาง (อายุ 30-44 ปี) และประชากรวัยทำงานตอนปลาย (อายุ 45-59 ปี) ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ทำการสร้างแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ด้วยแบบสอบถามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประชากร จังหวัดพิษณุโลกและนำข้อมูลที่ได้มาบันทึกลงคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

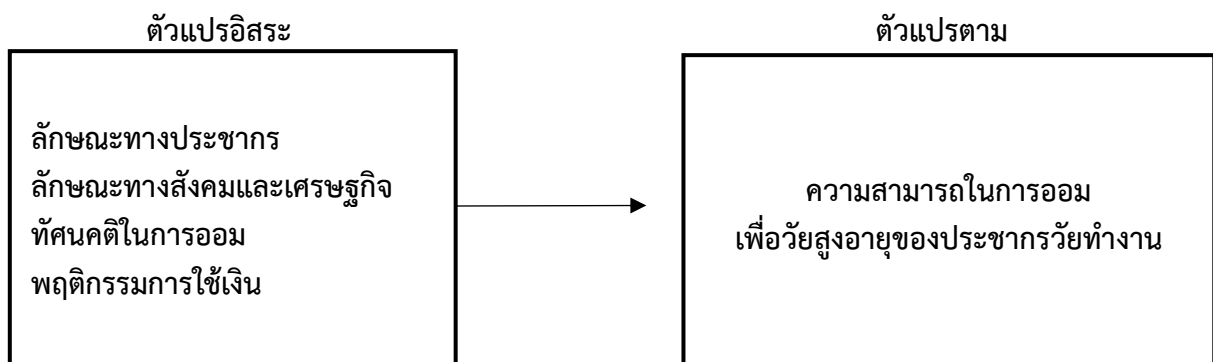
ในการศึกษานี้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายคุณลักษณะทาง ประชากร สังคมและเศรษฐกิจ ทศนคติต่อการออม และพฤติกรรมการใช้เงินของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก แบบสอง กลุ่ม (Binary logistic regression) เพื่อหาปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงานในอำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงานในอำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก

1.1 ลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ กับความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ

1.1.1 ลักษณะทางประชากร

จากการวิเคราะห์ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุโดยจำแนกตามลักษณะทางประชากร พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าเพศชาย โดยผู้ที่สมรสแล้วหรืออยู่เป็นคู่จะมีความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าสถานภาพอื่นๆ เมื่อพิจารณาด้านอายุ พบว่า วัยแรงงานตอนกลาง(อายุ 30-44 ปี) และวัยแรงงาน ตอนปลาย (อายุ 45-59 ปี) มีความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุที่ใกล้เคียงกัน ส่วนในด้านการศึกษานั้นแบ่งเป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา และระดับสูงกว่าประถมศึกษาพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ประถมศึกษาจะมีแนวโน้มในการในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ประถมศึกษา ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละของความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ จำแนกตามลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร	ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ		รวม
	ออมไม่ได้	ออมได้	
เพศ			
ชาย	44.8	55.2	100.0
หญิง	36.5	63.5	100.0
รวม	42.2	57.8	100.0
สถานภาพสมรส			
สมรสหรืออยู่เป็นคู่	36.0	64.0	100.0
อื่นๆ(โสด/หม้าย/หย่า/แยก)	63.6	36.4	100.0
รวม	41.1	58.9	100.0
กลุ่มอายุ			
วัยทำงานตอนกลาง	42.7	58.3	100.0
วัยทำงานตอนปลาย	41.2	58.8	100.0
รวม	41.4	58.6	100.0
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา	42.9	58.1	100.0
สูงกว่าประถมศึกษา	34.4	65.6	100.0
รวม	45.2	55.8	100.0

1.1.2 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ โดยจำแนกตามลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ที่อยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิก 1-3 คน และผู้ที่อยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป มีระดับความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุที่ใกล้เคียงกัน โดยผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายจะมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ตามลำดับ ผู้ที่มีอาชีพเสริมจะมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว และผู้ที่มีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจนจะมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละของความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ จำแนกตามลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ	ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ		รวม
	ออมไม่ได้	ออมได้	
ขนาดของครัวเรือน			
1-3 คน	41.3	49.7	100.0
4 คนขึ้นไป	43.2	56.8	100.0
รวม	42.2	57.8	100.0
ลักษณะอาชีพ			
เกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง	36.9	64.1	100.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	32.8	67.2	100.0
รับจ้างทั่วไป	54.0	46.0	100.0
อื่นๆ	37.0	63.0	100.0
รวม	42.2	57.8	100.0

ตารางที่ 2 ร้อยละของความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ จำแนกตามลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ (ต่อ)

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ	ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ		รวม
	ออมไม่ได้	ออมได้	
การมีอาชีพเสริม			
มี	26.6	73.4	100.0
ไม่มี	54.0	46.0	100.0
รวม	42.0	58.0	100.0
การมีหนี้สิน			
มีหนี้สิน	41.1	58.9	100.0
ไม่มีหนี้สิน	45.5	54.5	100.0
รวม	42.8	57.2	100.0
ความยากจน			
ต่ำกว่าเส้นความยากจน	66.9	33.1	100.0
สูงกว่าเส้นความยากจน	35.5	64.5	100.0
รวม	42.8	57.2	100.0

1.2 ทักษะคิดในการออม และพฤติกรรมการใช้เงิน

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านทัศนคติการออมกับความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติในการออมออกเป็นผู้ที่มีทัศนคติการออมเป็นกลางถึงลบ และกลุ่มที่มีทัศนคติการออมเป็นบวก พบว่า กลุ่มที่มีทัศนคติบวกนั้นจะมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุที่มากกว่าทัศนคติเป็นกลางถึงลบ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้เงินกับความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินเชิงลบถึงปานกลาง และกลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินเชิงบวก พบว่าผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินเชิงบวกนั้นจะมีแนวโน้มในการออมเงินเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินเชิงลบถึงปานกลาง ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร้อยละของความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ จำแนกตามทัศนคติต่อการออมและพฤติกรรมการใช้เงิน

ทัศนคติต่อการออมและพฤติกรรมการใช้เงิน	ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ		รวม
	ออมไม่ได้	ออมได้	
ทัศนคติต่อการออม			
ทัศนคติปานกลางถึงลบ	44.5	55.5	100.0
ทัศนคติบวก	41.0	59.0	100.0
รวม	41.6	58.4	100.0
พฤติกรรมการใช้เงิน			
พฤติกรรมปานกลางถึงลบ	46.3	53.7	100.0
พฤติกรรมบวก	33.6	66.4	100.0
รวม	43.0	57.0	100.0

1.3 ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ

ประชากรวัยทำงานส่วนใหญ่สามารถออมเพื่อวัยสูงอายุได้ คิดเป็นร้อยละ 20.60 โดยสัดส่วนของผู้ที่ออมได้ในวัยทำงานตอนปลายมีมากกว่าวัยทำงานตอนกลาง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ

ความสามารถในการออม เพื่อวัยสูงอายุ	วัยทำงานตอนกลาง (อายุ 30-44 ปี)		วัยทำงานตอนปลาย (อายุ 45-59 ปี)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ออมไม่ได้	154	80.63	162	78.26	316	79.40
ออมได้	37	19.37	45	21.74	82	20.60
รวม	191	100	207	100	398	100

1.4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบสองกลุ่ม ของลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5 ค่า Odd ratio จากวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบสองกลุ่ม จำแนกตามลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ

ลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ	กลุ่มที่มีการออมเพื่อวัยสูงอายุเทียบกับ กลุ่มที่ไม่มีการออม
เพศ (กลุ่มอ้างอิง : ชาย) หญิง	1.374
กลุ่มอายุ (กลุ่มอ้างอิง :30-44 ปี) 45-59 ปี (วัยทำงานตอนปลาย)	1.160
สถานภาพสมรส (กลุ่มอ้างอิง : โสด/หม้าย/หย่า/แยก) สมรสหรืออยู่เป็นคู่	3.364*
ระดับการศึกษา(กลุ่มอ้างอิง : ประถมศึกษาและต่ำกว่า) สูงกว่าประถมศึกษา	1.137
ขนาดของครัวเรือน (กลุ่มอ้างอิง : ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป) 1-3 คน	2.807*
ลักษณะอาชีพ (กลุ่มอ้างอิง : เกษตรกรรม) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	1.726
รับจ้างทั่วไป	0.834
อื่นๆ	0.925
การมีอาชีพเสริม (กลุ่มอ้างอิง : ไม่มีอาชีพเสริม) มีอาชีพเสริม	3.579*
การมีหนี้สิน (กลุ่มอ้างอิง : มีหนี้สิน) ไม่มีหนี้สิน	3.163*
ความยากจน(กลุ่มอ้างอิง : รายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน) รายได้สูงกว่าเส้นความยากจน	2.191*
ทัศนคติต่อการออม (กลุ่มอ้างอิง : ทัศนคติเป็นกลางถึงลบ) ทัศนคติเป็นบวก	0.852
พฤติกรรมการใช้เงิน (กลุ่มอ้างอิง : พฤติกรรมเป็นกลางถึงลบ) พฤติกรรมเป็นบวก	1.820

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา คือ ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ ซึ่งมีระดับการวัดเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ออมได้ 2) ออมไม่ได้ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบสองกลุ่ม (Binary logistic regression) ผลจากการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

เพศ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มอายุ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ที่สมรสหรืออยู่เป็นคู่จะมีโอกาสออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้อยู่คนเดียว (โสด หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่) ประมาณ 3.3 เท่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ขนาดของครัวเรือน พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ลักษณะอาชีพ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การมีอาชีพเสริม พบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพเสริมจะมีโอกาสออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว ประมาณ 3.5 เท่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

การมีหนี้สิน พบว่า ผู้ที่ไม่มีหนี้สินจะมีโอกาสไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีหนี้สิน ประมาณ 3.1 เท่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ความยากจน พบว่า ผู้ที่มีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจนจะมีโอกาสออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ประมาณ 2.1 เท่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ทัศนคติต่อการออม พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พฤติกรรมการใช้เงิน พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุตามลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ที่อยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิก 1-3 คน และครัวเรือนที่มีสมาชิกตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป มีความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุที่ใกล้เคียงกัน โดยผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายจะมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ตามลำดับ ผู้ที่มีอาชีพเสริมจะมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว และผู้ที่มีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจนจะมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านทัศนคติการออมกับความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ พบว่ากลุ่มผู้ที่มีทัศนคติบวกนั้นจะมีแนวโน้มในการออมเพื่อวัยสูงอายุที่มากกว่ากลุ่มผู้ที่มีทัศนคติเป็นกลางถึงลบ และปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้เงินกับความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ พบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินเชิงบวกนั้นจะมีแนวโน้มในการออมเงินเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินเชิงลบถึงปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ อภิขญา จิวพัฒนกุล, วรางคณา อติศรประเสริฐ, สุภิญญา ญาณสมบูรณ์) (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ พบว่าพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในด้านมูลค่าการออมในรูปสินทรัพย์ถาวรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในด้านมูลค่าการออมในรูปสินทรัพย์ทางการเงินในระบบและนอกระบบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายทั้งในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิตและค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง/พักผ่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05.

และเมื่อวิเคราะห์วิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบสองกลุ่ม ของลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ ในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา คือ ความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ ซึ่งมีระดับการวัดเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ออมได้ 2) ออมไม่ได้ จะเห็นได้ว่า

เพศ พบว่า เพศไม่มีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ แต่เพศหญิงมีส่วนในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องจากบทบาทในสังคมผู้ชายเป็นเสาหลักในการหารายได้เข้าสู่ครอบครัว ส่วนผู้หญิงจะเป็นผู้จัดการดูแลทั้งในเรื่องการดำเนินชีวิตและการบริหารการเงินภายในครอบครัว การศึกษาในครั้งนี้เพศไม่ผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุอาจเป็นผลมาจากความผันแปรของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่ศึกษา ซึ่งสัดส่วนของตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ คณินิจ พลคำมาก (2565) ศึกษาการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเพื่อวางแผน

ก่อนวัยเกษียณอายุของเจ้าหน้าที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) พบว่าลักษณะประชากรศาสตร์พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการออมที่แตกต่างกัน

อายุ พบว่า อายุไม่มีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุแต่จากวิเคราะห์ด้วยสัดส่วนพบว่า กลุ่มอายุ 45-49 ปี (วัยทำงานตอนปลาย) มีสัดส่วนในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่ากลุ่มอายุ 30-44 ปี (วัยทำงานตอนกลาง) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการออมกับวงจรชีวิตของทฤษฎีการบริโภค (Life Cycle Theory of Consumption) เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ก่อนถึงวัยสูงอายุจะมีปริมาณการออมสูงสุด แต่จากการศึกษาในครั้งนี้ตัวแปรอายุไม่มีผลต่อความสามารถในการออม อาจเป็นผลมาจากบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ซึ่งเป็นประชาชนที่ไม่มีหลักประกันทางสังคม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง ค้าขาย และรับจ้างทั่วไปเป็นหลัก ซึ่งอาชีพเหล่านี้เป็นอาชีพที่เริ่มทำตั้งแต่วัยทำงานตอนกลาง จนถึงวัยทำงานตอนปลายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ บุขยวรรณ กุลยวน (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยเมื่ออายุเพิ่มขึ้นก่อนถึงวัยสูงอายุจะมีปริมาณการออมสูงสุด แต่เมื่ออายุเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะมีการออมน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ

สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ที่สมรสแล้วหรืออยู่เป็นคู่จะมีโอกาสในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ยังคนเดียว ประมาณ 3.3 เท่า ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ที่สมรสแล้วหรืออยู่เป็นคู่ เห็นความสำคัญในการวางแผนการเงินเพื่ออนาคตของครอบครัวมากกว่าผู้ที่ยังคนเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สุพัตรา สมวงศ์ (2559) ศึกษาการออมเพื่อวัยเกษียณของลูกจ้างหัตถ์พาเยา พบว่า สถานภาพที่ต่างกันทำให้พฤติกรรมการออมวัยเกษียณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ เนื่องจากประชากรในพื้นที่ที่ศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ทำให้มีความผันแปรของข้อมูลน้อยแต่จากการวิเคราะห์ด้วยสัดส่วนพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาจะมีสัดส่วนการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และต่ำกว่าประถมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยจะมีรายได้ต่ำกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ เนษพร นาคสีเหลือง (2557) ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานพบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อรูปแบบการออมเนื่องจากคนที่มีการศึกษาสูงมีรายได้มากทำให้มีโอกาสในการออมเงินได้มากกว่า

ขนาดของครัวเรือน พบว่า ขนาดของครัวเรือนไม่มีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน สามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน จึงไม่ต้องพึ่งพิงบุคคลในครัวเรือน ดังนั้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีผลที่ทำให้มีผลการออมที่แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับ บุขยวรรณ กุลยวน (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพต่างกันทำให้พฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานประชาชนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครไม่ต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ลักษณะอาชีพ พบว่า ลักษณะอาชีพไม่มีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง ค้าขาย และรับจ้างทั่วไปเป็นหลัก ทำให้ความผันแปรของข้อมูลน้อย แต่จากการวิเคราะห์ด้วยสัดส่วนพบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวจะมีสัดส่วนการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม /ปศุสัตว์/ประมง และรับจ้างทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ (บุขยวรรณ กุลยวน) (ปี 2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครที่มีขนาดของครอบครัวต่างกันทำให้พฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานประชาชนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครไม่ต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การมีอาชีพเสริม พบว่า ผู้ที่มีอาชีพเสริมจะมีโอกาสออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว ประมาณ 3.5 เท่า อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีอาชีพเสริมจะมีรายได้เพิ่มจากการประกอบอาชีพนั้นและทำให้สามารถออมเพื่อวัยสูงอายุได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชลธิชา อัครนิรันดร์ (2552) ศึกษาการออมเพื่อความมั่นคงยามสูงวัย พบว่า การประกอบอาชีพสามารถทำให้มีรายได้และโอกาสในการออมมากขึ้น

การมีหนี้สิน พบว่า การมีหนี้สินมีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ เนื่องจาก ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง จึงมีหนี้สินกับแหล่งกู้ยืมเงินต่างๆ ทำให้ความผันแปรของข้อมูลมีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ศาตธัช เลขะวณิช (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินใช้ในยามเกษียณอายุของข้าราชการกรมสรรพากร พบว่า ระดับของการมีหนี้สินมีผลต่อการตัดสินใจออมเงินในระดับมาก เพราะต้องใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้น หรือมีการวางแผนนำเงินไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ

ความยากจน พบว่า ความยากจนมีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ ซึ่งพิจารณาจากรายได้เทียบกับเส้นความยากจนของจังหวัดพิษณุโลก ผู้ที่มีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจนจะมีโอกาสออมเพื่อวัยสูงอายุได้มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ประมาณ 2.1 เท่า ดังนั้นรายได้จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้การออมในแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับ อภิขญา จิพัฒน์กุล (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ที่มีระดับรายได้มากกว่าเส้นความยากจนจะมีความสามารถในการออมเงินได้สูงกว่าคนที่รายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน

ทัศนคติต่อการออม พบว่า ทัศนคติไม่มีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ จากการวิเคราะห์สัดส่วนจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่า ผู้ที่มีทัศนคติต่อการออมเป็นบวกจะมีสัดส่วนการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีทัศนคติต่อการออมปานกลางถึงลบ ซึ่งสอดคล้องกับ (สพัตรา สมวงศ์ และ ยงอร สวัสดิ์สุข (2559) ศึกษาการออมเงินเพื่อวัยเกษียณของลูกค้านาคารทหารไทยจำกัด (มหาชน) จังหวัดพระยา พบว่า ปัจจัยทางด้านทัศนคติ มีความสัมพันธ์ทางด้านความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรมการการเงิน และการออมเงินเพื่อวัยเกษียณ

พฤติกรรมการใช้เงิน พบว่า พฤติกรรมการใช้เงินไม่มีผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุ จากการวิเคราะห์สัดส่วน พบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินเป็นบวกจะมีสัดส่วนการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินปานกลางถึงลบ ซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ เกษภูลักษ์ (2563) ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดนันทบุรี พบว่า พฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุที่มีทรัพย์สินและรายได้จะมีเงินฝากในธนาคาร อีกทั้งยังมีการออมโดยการซื้อสลากออมสิน การทำประกันชีวิตและการออมผ่านสหกรณ์ออมทรัพย์ เนื่องจากผู้สูงอายุแต่ละรายมีจำนวนรายรับและรายจ่ายไม่เท่ากัน ทำให้มีความสามารถในการออมแตกต่างกันไป

องค์ความรู้ใหม่

สำหรับความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงานในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ต้องมีการสร้างระบบการออมระยะยาวตั้งแต่วัยทำงาน การกระจายรูปแบบการออมเงินในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง คำขาย รับจ้างทั่วไปเพิ่มมากขึ้น เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ตั้งเป้าเงินเกษียณที่คิดว่าเพียงพอต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตหลังเกษียณ โดยมีการคำนวณเงินที่ต้องเก็บออมในแต่ละปีให้เหมาะสมกับรายได้ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ส่งต่อความมั่นคงทางคุณภาพชีวิตในยามสูงวัยของประชากรวัยแรงงานในอนาคต ไว้ใช้ยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยเพื่อให้ตนสามารถใช้ชีวิตบั้นปลายได้อย่างมีความสุข โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาลูกหลาน

สรุปผลการวิจัย

ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะสามารถทำการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าเพศชาย และส่วนใหญ่ผู้ที่สมรสหรืออยู่เป็นคู่จะมีแนวโน้มที่จะสามารถทำการออมเพื่อวัยสูงอายุได้มากกว่าสถานภาพอื่นๆ โดยกลุ่มวัยทำงานตอนปลาย (อายุ 45- 59 ปี) มีการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าวัยทำงานตอนกลาง (อายุ 30-44 ปี) และส่วนใหญ่ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าประถมศึกษาจะมีแนวโน้มที่จะสามารถทำการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ด้านปัจจัยครัวเรือนผู้ที่มีรายรับสูงกว่าเส้นความยากจนนั้นจะมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีรายรับต่ำกว่าเส้นความยากจน และครัวเรือนที่มีสมาชิก 1-3 คน และครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 4 คนขึ้นไปนั้นมีความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุที่ใกล้เคียงกัน ส่วนปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อการออม ผู้ที่มีทัศนคติเชิง

บวกรวมแนวโน้มการออมเพื่อสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีทัศนคติอยู่ในเชิงปานกลางถึงลบ และปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้เงิน กลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินเป็นบวกนั้นมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการออมเพื่อสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เงินปานกลางถึงลบ ในส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุได้แก่ สถานภาพสมรส การประกอบอาชีพเสริม ความยากจน การมีหนี้สิน เป็นปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุของประชากรวัยทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการรณรงค์และส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพเสริมในชุมชนให้กับกลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง ค้าขาย รับจ้างทั่วไปเพิ่มมากขึ้น เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการออมเพื่อวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น

1.2 ควรมีการส่งเสริมความรู้การออมเงินให้ประชาชนในกลุ่มอาชีพที่ไม่มีหลักประกันทางสังคม ตระหนักถึงความสำคัญในการออมและหันมาวางแผนในการออมเพื่อวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบในการออมในชุมชนที่ศึกษา เพื่อให้ทราบรูปแบบในการออมที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่

2.2 ควรมีศึกษาในด้านนโยบายการส่งเสริมการออมที่มีภายในประเทศเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจถึงระบบการออมและสถานการณ์การออมในระดับชุมชนเพิ่มมากขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยทางด้านความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงินของบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- คณินิจ พลคำมาก. (2565). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเพื่อวางแผนก่อนวัยเกษียณอายุของเจ้าหน้าที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) (รายงานวิจัย). ปทุมธานี: สำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน).
- ชลธิชา อัครนรินทร์. (2552). การออมเพื่อความมั่นคงยามสูงวัย. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- เนษพร นาคสีเหลือง. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- บุษยวรรณ กลยวน. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และ ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2561). ประชากรไทยในอนาคต. สืบค้น 4 มีนาคม 2566. จาก www.ipsr.mahidol.ac.th.
- วิโรจน์ เจริญลักษณ์ และ ธนภรณ์ เนื่องพลี. (2561). พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี. วารสารฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 11(1), 3061-3074.
- ศาดิธ เลขะวนิช. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินใช้ในยามเกษียณอายุของข้าราชการกรมสรรพากร (สำนักงานใหญ่). (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย).
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2562). หนี้ครัวเรือนของประเทศไทย ณ สิ้นไตรมาสที่ 1 ปี 2562. สืบค้น 4 มีนาคม 2566. จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=46430>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). การออมภาคครัวเรือนของไทยไตรมาสที่ 3 ปี 2561. สืบค้น 4 มีนาคม 2566. จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages>

- สุพัตรา สมวงศ์. (2559). *ศึกษาการออมเพื่อวัยเกษียณของลูกจ้างธนาคารทหารไทยจำกัด (มหาชน) จังหวัดพะเยา*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).
- อนพัทธ์ หนองคู และ พรพรรณ นันทแพศย์. (2559). การวิเคราะห์รูปแบบการออมสำหรับวัยสูงอายุในประเทศไทยและต่างประเทศ. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 5(1), 145-153.
- อนพัทธ์ หนองคู และพรพรรณ นันทแพศย์. (2559). การวิเคราะห์รูปแบบการออมสำหรับวัยสูงอายุในประเทศไทยและต่างประเทศ. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*, 5(1), 145-153.
- อภิษฎา จิวพัฒนกุล, วรางคณา อติสรประเสริฐ และ ศุภินญา ญาณสมบูรณ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ. *วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 3(6), 178-194.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.